

Hea lugeja!

Käesolev Juridica temaatiline number käsitleb olulisi riigiõiguse arengusuundi, mis puudutavad Eesti Vabariiki ja Euroopa lõimumist. Ühtlasi on tegemist Tartu Ülikooli õigusteaduskonna juurde moodustatud riigi- ja rahvusvahelise õiguse instituudi esimese pääsukesega publitseerimise vallas. Tartu Ülikooli õigusteaduskonna nõukogu kinnitas 21. detsembril 2009 riigi- ja rahvusvahelise õiguse instituudi põhimääruse (arvutivõrgus: <http://www.oi.ut.ee/693604>) ning nimetas siinkirjutaja jaanuaris 2010 instituudi esimeseks juhatajaks.

Esmapilgul võib kombinatsioon riigi- ja rahvusvahelisest õigusest uue instituudi nimes tunduda üllatav. Oleme harjunud mõtlema mõistepaarides „riigi- ja haldusõigus“ ning „rahvusvaheline ja Euroopa õigus“. (See loogika on jätkuvalt esindatud ka Tartu Ülikooli õigusteaduskonna õppetoolide nimetustes.) Samas ei ole kahtlust, et riigi- ja rahvusvaheline õigus on ühe mündi kaks külge. See oli nii juba ajalooliselt, kui rahvusvahelist õigust nimetati mõnikord „väliseks riigiõiguseks“. Kui kirjutasin aastatuhande vahetuse paiku oma dissertatsiooni Eesti, Läti ja Leedu rahvusvahelis-õiguslikust staatusest, sain aru, et riikliku järjepidevuse nõude riigiõiguslikud (riigi minapilt, konstitutsiooniline identiteet) ja rahvusvahelis-õiguslikud (teiste riikide tunnustus, selle põhjendus) aspektid on omavahel lahutamatult seotud – „kes neid suudaks lahuta!“.

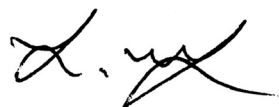
Tõenäoliselt on kahe õigusvaldkonna seosed ja vastastikused mõjud tänaseks veelgi intensiivistunud. Vähemalt Euroopa Liidus ongi avalik õigus muutunud mitmekihiliseks nähtuseks, kus riigiõigus, Euroopa õigus ja klassikaline rahvusvaheline õigus on omavahel tihedalt läbi põimunud. Ka rahvusvahelises õiguses, näiteks inimõiguste vallas, pööratakse üha enam tähelepanu riikide konstitutsioonidele ja sisemisele ülesehitusele. Igatahes loodame, et teaduskonnas tekib nii uurimistöö tegemisel kui ka grantide taotlemisel just nimetatud valdkondade kokkuviiemisel uut edasiviivat sünergia.

Konkreetsema tõuke siinolevate artiklite kokkukogumiseks andis 10. mail 2010 Tartu Ülikooli ajaloo muuseumis toimunud Eesti-Saksa ühissümposium, mis käsitles Euroopa õiguse ülimuslikkuse problemaatikat. Sümpoosion toimus Tartu Ülikooli riigi- ja rahvusvahelise õiguse instituudi koostöös Konrad Adenaueri Fondiga. Tegemist oli juba teise üritusega meie ühiste riigiõigust puudutavate sümposiumide sarjast. (2009. a mais tähistasime Tartu Saksamaa Liitvabariigi põhiseaduse 60. aastapäeva.) Tundub, et võime hakata rääkima traditsioonist, sest järgmine – seega arvult kolmas – sümposium koostöös Konrad Adenaueri Fondiga on planeeritud toimuma Tartus 9. septembril 2011. Peaesinejaks on lubanud tulla Saksa Liidukonstitutsioonikohtu kohtunik ja Göttingeni ülikooli rahvusvahelise õiguse professor Andreas L. Paulus.

Käesoleva artiklite kogumiku eest peaksime eelkõige tänama riigiõiguse teadurit Berit Aaviksood. Võib tunduda triviaalne ning kohustuslikult viisakas, kui üllitise sissejuhatuses kellegi kohta öeldakse, et ilma tema abita poleks ühistöö päeva-valgust näinud, kuid praegusel juhul on see tõepoolest nii.

Lõpetuseks kasutan võimalust ja teen reklaami Hent Kalmo ja Marju Luts-Sootaki toimetatavale ning septembris 2010 Tartu Ülikooli Kirjastuses ilmuvale raamatule „Iganenud või igavene? Tekste kaasaegsest suveräänsusest“. Kellele käesolev Juridica erilist huvi pakub, võiks kindlasti leida tee nimetatud raamatuni.

Le droit constitutionnel n'est pas mort; vive le droit constitutionnel!

Lauri Mälksoo

TÜ rahvusvahelise õiguse professor
riigi- ja rahvusvahelise õiguse instituudi juhataja